

AKUTT ØKT INTRAKRANIELT TRYKK (ICP)

Definisjon og patofysiologi

En patologisk økning av volumet av blod, spinalvæske eller hjernevev som overstiger hjernens autoregulering, øker trykket >20 cm H₂O og reduserer perfusjonstrykket. Økningen kan gå langsomt eller raskt og er potensiell fatal avhengig av årsak. Volumøkning kan gi strukturelle endringer med overskyting av midtlinjen, hydrocefalus med utvidede ventrikler og herniering.

Symptomer og tegn vil være globale/fokale med fallende bevissthet i tillegg til hypertensjon, bradykardi og respirasjonsendring ved hjernestammepåvirkning.

Årsaker

Komplikasjon til hodetraume, intrakraniell blødning, hjerneinfarkt, CNS-tumores, hydrocephalus, sinusvenetrombose, infeksjoner

Praktisk tilnærming på vakt.

Anamnese

Sykehistorie, komparenter, symptomutvikling

Dominerende symptom avhenger av hvor hurtig trykket stiger:

Langsom trykkstigning: Hodepine og kvalme, særlig om morgenen. Kognitiv endring. Urininkontinens. Ataksi. Ofte ikke aktuelt å utrede mye i løpet av vakt døgn.

Lav terskel for Ø hjelp Cerebral CT ved mistanke om økt ICP.

Videre utredning og behandling avhengig av alvorlighet, progresjon og funn.

Viktigste alvorlige symptom er fallende bevissthetsnivå.

Blodprøver: Elektrolytter, HB, CRP, leverfunksjon, nyrefunksjonsprøver
Spinalpunksjon

Klinisk undersøkelse

- Vurder bevissthetsnivå- Glasgow koma skår (våken- koma)
- Globale fenomen: Hodepine, tretthet, forvirring, kvalme, brekninger. BT stigning, bradykardi, respirasjonsendring, respirasjonsstans
- Fokale: Stasepapiller, Pupillereaksjon, pupilledilatasjon, oculomotoriusparese, hemiparese, endret tonus, plantarrefleks.

Tiltak

- Sett i gang evt. spesifikke tiltak avhengig av etiologien.
- Kontakt regional nevrokirurgisk avdeling ved tilstander som krever vurdering av kirurg. (Shunt, trykkmåling, evakuering av blødning)
- Ved redusert bevissthet samarbeid med anestesi/ intensiv

Tiltak og forholdsregler ved pasienter med redusert bevissthet

- Vitalparametre: BT, puls, temperatur, blodgass (unngå hypotensjon og hypoksi).
- Nevrologisk status, inkludert bevissthetsgrad. Gjenta GCS og gjør CT ved fallende score
- Ved GCS <8: Sikre frie luftveier og stabil respirasjon. Vurder behov for innleggelse av trykkmåler(nevrokirurg)
- Hodet elevert 30 grader og i nøytral stilling.
- Motvirke hyperpyrexi med paracetamol 1 g, gjentas ved behov.
- Ved kvalme gi Afipran® iv.
- Væskebehandling: Gi NaCl 0,9 % iv. (Mål: euvolemi og normo- til hyperosmolar).
- Sedasjon: Hvis ikke intubert: Vurder diazepam. Hvis intubert: propofol (Diprivan®)
- Blodtrykkskontroll: Vurder pressor ved hypotensjon.
- Kramper: Diazepam. I.v. metningdoser med fosfenytoin eller valproat hvis pågående kramper. Metning med antiepileptika kan også vurderes og gis profylaktisk.
- Osmotisk diurese: Vann forflyttes fra det skadete vevet og til sirkulasjonen, skilles ut gjennom nyrene. Derfor skal pasienten ha urinkateter med timediurese-sett.

Behandling av økt ICP som skylder hjerneødem ved traume, hjerneinfarkt. Cytotoxisk ødem

Ved behov vurder:

- I.v. Mannitol 150 mg/ml. Effekt etter minutter, max effekt etter 1 time. Bolus 1 gram/kg (tilsvarer 500 ml til pasient 75 kg). Gis i løpet av 30 minutter. Vedlikehold hver 6–8 time 0,25–0,5 gram/kg (125–250 ml) over max 2 døgn.
- I.v. hypertont saltvann bolus (NaCl 7,5 % 250 ml) kan forsterke Mannitol-effekt.
- Furosemid 0,5–1 mg/kg i.v. kan forsterke Mannitol-effekt. OBS elektrolyttforstyrrelse, blodtrykksfall, nyresvikt.
- Hyperventilasjon til pCO₂ 26–30 mmHg har rask effekt på ICP, varighet 1–24 timer. OBS rebound effekt: Hyperventilasjon bør reduseres gradvis.

- Steroider er IKKE indisert ved hodeskader eller vaskulære katastrofer.
- Hemikranectomi- kontakt evt nevrokirurg

Behandling av økt ICP ved hjernetumor med ødem. Vasogent ødem.

- Steroidbehandling kombinert med antacida ofte standardbehandling , virker i løpet av timer – døgn.
- Dexametason
  - Max dose 16 mg/døgn, fordel på flere doser.
  - Lette symptomer: inntil 4 mg/døgn kan være tilstrekkelig
  - Moderate symptomer: 4-8 mg/døgn
  - 12-16 mg/døgn: forbeholdes uttalte symptomer; utilfredsstillende effekt ved lavere doser; usikkerhet om forverring skyldes ødem eller tumorvekst
- Metylprednisolon
  - Max dose 64 mg/døgn, fordel på flere doser
  - Lette symptomer: inntil 8 mg/døgn kan være tilstrekkelig
  - Moderate symptomer: 16-32 mg/døgn
  - 48-64 mg/døgn: forbeholdes uttalte symptomer; utilfredsstillende effekt ved lavere doser; usikkerhet om forverring skyldes ødem eller tumorvekst

Aktuelle sider i NevroNEL

Steroidbehandling ved hjernesvulst
 Cerebral venetrombose
 Subaraknoidal blødning (SAB)
 Pineal cyste
 Normaltrykshydrocefalus NPH
 Utredning av meningitt
 Kolloid cyste
 Cerebrovaskulære syndromer
 Hjerneinfarkt
 Encefalitt
 Metastaser i hjernen
 Hjerneabscess
 Hydrocefalus
 Hyperakutt hodepine
 Hypoksisk iskemisk hjerneskade